

TALOQNING EKSPERIMENTAL USULDA MORFOMETRIK PARAMETRLARINI ANIQLASH USULLARI.

Zakirova Nargiza Ravshanovna
Buxoro davlat tibbiyot instituti

Abstrakt. Limfoid tizimning hujayralari o'ziga xos to'siq-fagotsitar funktsiyalari tufayli ekzogen omilning makromolekullarini nospesifik ravishda o'zlashtirishga qodir. Ular homilador ayollarda qo'llanilganda, bu tizimning funktsional faolligi organizmda kuchayishi mumkin, bu naslning limfoid tizimi tuzilmalarining yanada rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Maqolada hujayra immunitetining shakllanishini ta'minlaydigan periferik immunokompetent organlar (taloq) morfogeneziga nuklein tabiatdagi immunomodulyatorning ta'sirini o'rganish bo'yicha o'zimizning morfologik, morfometrik tadqiqotlarimiz natijalari keltirilgan; homiladorlikning o'rtalarida va uning tugashi bilan, u asosan gumoral javob uchun mas'ul bo'lgan tuzilmalarning erta rivojlanishini ta'minlaydi.

Kalit so'zlar. immunokompetent organlar, taloq, ko'p sonli ta'sirlar, differensial funktsiyalar.

Hayvon tanasiga fiziologik yuklarning keskin ortishi sharoitida, agar yashash va oziqlantirish texnologiyasi buzilgan bo'lsa, ayniqsa homiladorlik davrida, yangi tug'ilgan chaqaloqlarning hayotiy faoliyatini ta'minlaydigan tizimlarning shakllanishi, rivojlanishi va differentsiatsiyasi jarayonlarida buzilishlar paydo bo'lishi mumkin. Ona va homila organizmlari o'rtasidagi mavjud yaqin munosabatlar bu jarayonlarni turli xil farmakologik vositalar bilan tartibga solish imkonini beradi. Biologik kelib chiqadigan dori vositalarining ko'p sonli ta'siri ularni homiladorlikning turli bosqichlarida qo'llash imkonini beradi, shu bilan ayol tanasining funktsional holatini oshiradi va naslda tug'ruqdan keyingi davrda moslashish tizimlarining shakllanishini ta'minlaydi [2, 6,7]

O'ziga xos ta'sirga qo'shimcha ravishda, deyarli barcha immunomodulyatorlar bir qator bir xil farmakologik ta'sirga ega - to'qimalarni qayta tiklash jarayonlarini faollashtirish, shuningdek, adaptogen va o'sishni rag'batlantiruvchi ta'sirga ega [1, 4, 13]. Ushbu dorilarning ta'sir qilish mexanizmi metabolizmni va turli hujayralarning differensial funktsiyalarini amalga oshiradigan bir qator moddalarni shakllantirishga asoslangan. Shu munosabat bilan ularning ichki organlarning tarkibiy qismlariga ta'sirini o'rganish dolzarb ko'rinadi.

Nuklein kislota preparatlari tarkibiy qismlariga ta'sir qilish limfoid to'qimalarning hujayra elementlarining ko'payishini ta'minlashi mumkin [8-11]. Ba'zi mualliflarning fikriga ko'ra [14], immunitet tizimi organlarida kompensatsion va adaptiv jarayonlar funktsional faol elementlar tomonidan egallangan hajmning oshishi bilan namoyon

bo'ladi. Limfoid tizim organlarining bunday o'zgarishlari organizm uchun rivojlanishning muhim davrlarida, ayniqsa postnatal ontogenezning dastlabki bosqichlarida zarurdir.

Ko'rinib turibdiki, taloq immunitet tizimining yagona periferik organi bo'lib, qonning aortadan jigarda shoxlangan portal vena tizimiga o'tishi yo'lida joylashgan. Taloqning marginal zonasida hujayra immuniteti reaksiyalari uchun effektor limfotsitlar va gumoral immunitet reaksiyalari uchun plazma hujayralari shakllanishi va ularning qizil pulpaga chiqishi sodir bo'ladi.

Materiallar va tadqiqot usullari. Tajribada ayol Wistar kalamushlari va ularning nasllaridan postnatal ontogenezning turli davrlarida - 5, 15, 20-kunlarda foydalanilgan. Homilador hayvonlar to'rt guruhga - uchta eksperimental va bitta nazoratga bo'lingan. 1-tajriba guruhi hayvonlariga urug'lantirilgandan so'ng to'rtinchi kuni bir marta mushak ichiga nuklein kislotasi "Vestin" preparati yuborildi. 2-eksperimental guruhning urg'ochi ayollariga urug'lantirilgandan keyin 14-kunida "Vestin" preparati berildi. 3-eksperimental guruhda "Vestin" urug'lantirilgandan keyin 18-kuni mushak ichiga bir marta ishlatilgan. Nazorat guruhidagi ayollar mushak ichiga fiziologik eritma yuborildi.

Organlarni olish uchun kalamushlar va ularning avlodlari "Tajriba hayvonlari yordamida ishlarni bajarish qoidalari"ga (M., 1998) rioya qilgan holda boshlarini kesish yo'li bilan tajribadan olib tashlandi. Yoshi va organotipik xususiyatlarini aniqlashtirish uchun tajriba va nazorat guruhlaridagi kalamushlar avlodlarining taloqining gistologik, gistokimyoviy va morfometrik tadqiqotlari o'tkazildi. Olingan material neytral formaldegidning 10% eritmasida mahkamlangan, suvsizlangan va umumiy qabul qilingan usul bo'yicha kerosinga solingan. Mikrotom yordamida 5-6 mkm qalinlikdagi bo'laklar olindi va deparafinizatsiyadan so'ng ular gematoksilin va eozin va Shiff reaktivi bilan bo'yalgan.

Tadqiqot davomida olingan ma'lumotlarga statistik ishlov berildi, o'rtacha arifmetik qiymatlar Student's P ishonchlilik mezoni yordamida taqqoslandi.

Tadqiqot natijalari. Hayotning erta postnatal davrida eksperimental guruhlardagi kalamushlarning avlodlarida taloqdagi morfologik o'zgarishlar dinamikasi limfoid to'qimalarning hajmini oshirishga qaratilgan edi.

Besh kunlik yoshda, barcha eksperimental guruhlardagi nasllarning taloqning PALM qismi egallagan maydoni nazoratdan kamroq edi. Bu yoshda taloqning MZ kengligi - qizil va oq pulpa chegarasidagi joy, bu erda limfotsitlar va makrofaglar qondan kiradi va ular birinchi navbatda antijenler haqida ma'lumot oladi va keyin oq pulpaga ko'chiriladi. 1-tajriba guruhining kalamush kuchuklari boshqa eksperimental guruhlarining ko'rsatkichlaridan oshib ketdi. Va 2 va 3-eksperimental guruhlarining avlodlari nazoratga qaraganda kamroq edi. 1-tajriba guruhidagi kalamush kuchuklarining MZ taloqiga bir oz ko'proq limfotsitlar kirgan deb taxmin qilish

mumkin, ammo 3-tajriba guruhining avlodlarida bo'lgani kabi, ular bu yoshda allaqachon shakllangan PALM va LN o'rtasida qayta taqsimlangan. bu guruhlarining avlodlarida. Adabiy manbalarga ko'ra, kalamushlarda limfoid tugunlarning shakllanishi faqat 10 kunlik rivojlanishdan keyin kuzatiladi. Ularning 1 va 3 eksperimental guruhlarining kalamush kuchuklarida kuzatuvning dastlabki davrida paydo bo'lishi gumoral immunitet tizimining oldingi stimulyatsiyasining aksi bo'lishi mumkin.

O'n besh kunlik yoshda taloqdagi limfoid tuzilmalar maydoni barcha eksperimental guruhlarining avlodlarida tabiiy ravishda ortdi. Biroq, bu o'sish barcha guruhlarining analoglarida taloqning oq pulpasining turli tuzilmalarida tengsiz sodir bo'ldi. 1-tajriba guruhining kalamush kuchuklarida limfa tugunlari maydoni va MH kengligining pasayishi bilan taloq PALM (T-zonasi) giperplaziyasi kuzatildi; 2-eksperimental guruhda PALM zonasining pasayishi bilan limfa tugunlari maydoni (B-zonasi) va MH ortdi; 3-eksperimental guruh avlodlarining taloqida MH hajmining bir vaqtning o'zida kamayishi bilan PALM va LN maydoni ortdi. O'n besh kunlik kalamush kuchuklarining nazorat guruhida limfa tugunlari maydonining ko'payishi qayd etildi. Shu bilan birga, nazorat guruhidagi nasllarda PALM qiymati eksperimental guruhlarining analoglari bilan solishtirganda sezilarli darajada katta bo'lib qoldi, taloq MH kengligi esa kamaydi. Aniqlangan strukturaviy o'zgarishlar nazorat bilan solishtirganda barcha eksperimental guruhlarining avlodlarida organning nisbiy massasining bir vaqtning o'zida o'sishi bilan sodir bo'ldi. Bunday o'zgarishlar MHga kiradigan hujayralarning ko'payishi va differentsiatsiyasi jarayonlarining faolligini va ularning oq pulpa tuzilmalariga o'tishini, keyinchalik eksperimental guruhlarining avlodlarida ham hujayra, ham gumoral immunitet omillarining faollashishini ko'rsatishi mumkin. bu yoshga xosdir. Biz aniqlagan tendentsiya, ehtimol, kalamush kuchuklarining yosh davrining xususiyatlari bilan bog'liq bo'lishi mumkin, bunda ularning tanasi oziq-ovqat bilan ta'minlangan yangi moddalarning ta'sirini boshdan kechirdi, shuningdek, tajriba guruhlarini tanasining ma'lum bir stimulyatsiyasi bilan. biologik omillar. Bizning ma'lumotlarimiz ba'zi mualliflarning [11, 15] immunomodulyatorlarning taloqning oq pulpasining tarkibiy qismlariga ta'siri bo'yicha tadqiqotlari natijalariga mos keladi.

Yigirma kunlik yoshda, eksperimental guruhlarining avlodlari PALM maydonida pasayish kuzatildi. Ayniqsa, 1-tajriba va nazorat guruhlaridagi kalamush kuchukchalarining taloqida bu ko'rsatkichning pasayishi sezilarli bo'ldi, bu bilan bir vaqtning o'zida limfa tugunlarining kattalashishi kuzatildi. 2 va 3-eksperimental guruhlarining avlodlarida PALMning pasayishiga nisbatan bu tendentsiya ahamiyatsiz edi, ammo LN maydonida pasayish kuzatildi. Nazorat analoglari bilan solishtirganda 2 va 3-eksperimental guruhlarining kalamush kuchuklarida MH hajmining o'zgarishi hujayralarning PALM va LN dan qon oqimiga o'tishining biroz sekinlashishini

ko'rsatishi mumkin. Ushbu yosh davrida repro bilan ikkilamchi tugunlarning shakllanishi duktiv markazlar 3-eksperimental guruhning kalamush kuchuklarida paydo bo'ldi. Bu limfoid to'qimalarning yuqori darajada farqlanishiga to'g'ri keladi. Naslchilik markazlari turli funktsiyalarni bajaradi. Ular antijenik stimulyatsiyaga maxsus javob beradigan hujayra klonlarining ko'payishini amalga oshiradilar; plazma hujayralarining prekursorlari hosil bo'ladi. Reproduksiya markazlari bo'lgan limfoid tugunlarda hujayralarning ko'p sonli portlash shakllari mavjudligi ham yuqori limfotsitopoetik quvvatdan dalolat beradi [5, 12, 16]. 1 va 3-tajriba guruhlar avlodlarida ushbu yoshdagi organning vazni nazoratga qaraganda bir oz pastroq bo'lgan, bu ushbu guruhlar hayvonlarining taloqida giperplastik jarayonlarning rivojlanishining pasayishi bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

Xulosa

Naslarning barcha guruhlarida taloqdagi yoshga bog'liq o'zgarishlar tabiiy edi. Ammo sinov preparati homiladorlikning dastlabki bosqichlarida urg'ochi kalamushlarga kiritilganda, keyinchalik hujayra immunitetining shakllanishini ta'minlaydigan tuzilmalarning rivojlanishi ustunlik qildi. "Vestin" ni homiladorlikning o'rtalarida va uning tugashi bilan qabul qilish, birinchi navbatda, gumoral reaksiya uchun javobgar bo'lgan tuzilmalarning erta rivojlanishini ta'minlaydi.

Shuni ta'kidlash kerakki, barcha eksperimental guruhlarining avlodlarida va nazoratda besh kunlik yoshda hujayra immunitetining omillarini shakllantirish uchun mas'ul bo'lgan zonalarning rivojlanishi ustun bo'lgan, bu postnatal rivojlanishning erta davri uchun xosdir. , aftidan, kalamush kuchuklarini og'iz suti va sut bilan oziqlantirish bilan bog'liq.

Adabiyotlar

1. Boltayevna Z. F. Complications of Reproductive Pathology Disorder of Physical Development in Adolescents //International Journal of Innovative Analyses and Emerging Technology. – 2021. – T. 1. – №. 5. – C. 166-168.
2. Ravshanovna Z. N. A BRIEF HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF HISTOLOGY //Scientific Impulse. – 2022. – T. 1. – №. 3. – C. 801-802.
3. Boltayevna Z. F. Requirements For A Healthy Lifestyle //Academicia Globe: Inderscience Research. – 2021. – T. 2. – №. 05. – C. 269-272.
4. Ramazonovich, Kozokov Sodik. "evaluation of changes in the physical development of work." Web of Scientist: International Scientific Research Journal 2.07 (2021): 11-16.
5. Fozilov U. A. Diagnosis And Prevention Of Caries Development In Orthodontic Treatment //World Bulletin of Social Sciences. – 2021. – T. 3. – №. 10. – C. 97-104.

6. Ravshanovna Z. N. Clinical and diagnostic effects of chemical elements on blood rheology //Journal of new century innovations. – 2023. – Т. 29. – №. 4. – С. 69-73.
7. Fozilov U. A. Prevention of caries development during orthodontic treatment //World Bulletin of Social Sciences. – 2021. – Т. 3. – №. 10. – С. 61-66.
8. Abdurazzakovich F. U. The Role and Importance of Obturators in the Optimization of the Treatment of Dental Caries //European Journal of Research Development and Sustainability. – 2021. – Т. 2. – №. 6. – С. 84-86.
9. Fozilov, U. A., and Olimov S. Sh. "Improving The Treatment of Abnormal Bite Caused by Severe Damage To The Jaw." *Journal of Advanced Zoology* 44.S-5 (2023): 370-378.
10. Boltayevna Z. F. Review of Facilities and Technologies During Training in Track and Field //Central Asian Journal of Medical and Natural Science. – 2022. – Т. 3. – №. 5. – С. 290-293.
11. Kurbanovna S. I. Functioning of the Immune System in Children, After Surgical Correction of Congenital Heart Defects //European Journal of Life Safety and Stability (2660-9630). – 2021. – Т. 12. – С. 439-446.
12. Kurbanovna S. I. Thymogenic immunocorrection of children with congenital heart defects." //ResearchJet Journal of Analysis and Inventions. – 2022. – Т. 3. – С. 34-43.
13. Саъдуллоева И. К., Кароматова Ф. А. Состояние кортикоидного статуса при врожденных пороках сердца у детей //журнал Новый день в медицины. – 2021. – Т. 3. – С. 35.
14. Sadulloeva I. K. Correlation Relationship of Immunological and Thyroid Parameters in Congenital Heart Diseases in Children //International Journal of Formal Education. – 2022. – Т. 1. – №. 8. – С. 25-33.
15. Саъдуллоева И. К. Характеристика госпитализированных детей с врожденными пороками сердца по бухарской области //barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali. – 2022. – Т. 2. – №. 12. – С. 439-443.
16. Саъдуллоева И. К., Кароматова Ф. А. COVID-19 билан касалланган оналардан туғилган чақалоқларда интерферон ҳолатининг хусусиятлари //Journal of Science-Innovative Research in Uzbekistan. – 2023. – Т. 1. – №. 2. – С. 175-180.
17. Kurbanovna S. I. Study of Sytokine Profile in Children with Congenital Heart Defects //Research Journal of Trauma and Disability Studies. – 2023. – Т. 2. – №. 12. – С. 491-500.
18. Kurbanovna S. I. The Influence of Immunological Factors in the Development of Congenital Heart Defects (Literature Review) //American Journal of Pediatric

- Medicine and Health Sciences (2993-2149). – 2023. – Т. 1. – №. 10. – С. 512-517.
19. Саъдуллоева И. К., Ахмедов А. Т. Особенности состояния иммунитета детей с врожденным дефектом межжелудочковой перегородки сердца //Сборник научных трудов. – 2012. – С. 520-521
 20. Temirovich T. T. The importance of additives that cause respiratory failure in children with pinevmonia //Academicia Globe. – 2021. – Т. 2. – №. 6. – С. 219-224.
 21. Temirovich T. T. Features of acute emergency in children with allergies. – 2022.
 22. Ravshanovna Z. N. Hygiene analysis of social problems related to children's physical development //european journal of modern medicine and practice. – 2022. – Т. 2. – №. 12. – С. 29-33.
 23. Boltayevna Z. F. PSYCHOLOGICAL STATE OF HORSES ENGAGED IN PHYSICAL EXERCISE (Literature review) //Journal of new century innovations. – 2023. – Т. 29. – №. 4. – С. 51-56.
 24. Boltayevna Z. F. Athletic Gymnastics in Physical Education Students //EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION. – 2023. – Т. 3. – №. 4. – С. 144-146.
 25. Ravshanovna Z. N. Deficiencies in Proper Organization of Rehabilitation Processes //International journal of health systems and medical sciences. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 206-209.